

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - avgust/kolovoz 2013. godine**

Sarajevo, oktobar/listopad 2013. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	5
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	5
2. Javne finansije.....	7
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	7
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
3.1. <i>Cijene – Indeks potršačkih cijena (CPI)</i>	8
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	8
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	9
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	10
3.5. <i>Depoziti</i>	11
3.6. <i>Krediti</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	14
5. Strane direktne investicije.....	15

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Kratkoročni indikatori ukazuju da je bh. ekonomija zabilježila skroman ekonomski rast u prvom polugodištu. Rast je prije svega bio nošen snažnim povećanjem robnog izvoza od 8,7%, te industrijske proizvodnje od 7% (g/g) i to uprkos blagom smanjenju domaće tražnje. Pri tome je više od polovice povećanja robnog izvoza bilo rezultat naglog povećanja proizvodnje i izvoza električne energije prije svega zahvaljujući povoljnoj hidrološkoj situaciji u hidroelektranama. S druge strane, stagnacija investicija, te smanjenje privatne i javne potrošnje ukazuju na negativan uticaj domaće tražnje na ekonomski rast. Na žalost, treći kvartal bi mogao biti obilježen postepenim slabljenjem ekonomskog rasta obzirom na sve slabiji doprinos robnog izvoza i industrijske proizvodnje.

Stagnacija investicija u prvom polugodištu je bila rezultat povećanja javnih i pada privatnih investicija. Naime, skokom javnih radova u domenu saobraćajne infrastrukture od 41% je po svemu sudeći neutralisan pad privatnih investicija na što ukazuju smanjenje uvoza kapitalnih dobara od 2,3%, te stambene izgradnje od 23,5% i izgradnje nestambenih zgrada od 6,8% (g/g). S druge strane, pad raspoloživog dohodka građana i njihova slaba sklonost potrošnji su po svemu sudeći doveli do smanjenja privatne potrošnje. Naime, uprkos blagom povećanju socijalnih davanja (1,5%), do pada dohotka građana u prvom polugodištu je prije svega došlo uslijed smanjenja njihovih novčanih priliva iz inostranstva (3,7%), te smanjenja broja zaposlenih (od 0,3%) i realnih plata (od 0,7% g/g). Ovi faktori su ujedno (kroz sve veću neizvjesnost i sve slabiju kreditnu sposobnost građana) doveli i do slabe sklonosti građana potrošnji koja je po svemu sudeći znatno niža u odnosu na pretkrizni period. Naime, depoziti stanovništva su na kraju prvog polugodišta bili za oko 13% veći od zajmova što indirektno ukazuje da se građani sve teže upuštaju u potrošnju vlastitog raspoloživog dohodka. Konačno, smanjenje izdataka na plate zaposlenih u javnoj upravi (1,2%), stagnacija izdataka na materijal i usluge, te pad ostalih rashoda od skoro 10% ukazuju na negativan uticaj javne potrošnje na ekonomski rast u prvom polugodištu.

Prema dostupnim podacima za juli i avgust ekonomski rast u trećem kvartalu postepeno slabi u odnosu na polugodište, a pogotovo prvo tromjeseče. Glavni uzroci toga su sve slabiji rast robnog izvoza i industrijske proizvodnje. Robni izvoz je u avgustu čak zabilježio blago nominalno smanjenje (0,5% g/g) tako da je na nivou osam mjeseci njegov rast usporen za 1,3 procenatna poena u odnosu na polugodište. U isto vrijeme, visok industrijski rast u prvom polugodištu je bio rezultat ne samo šestomjesečnog oporavka proizvodnje započetog krajem 2012. nego i niske osnovice iz prethodne godine uzrokovanе naglim padom u prvom kvartalu. Na žalost, nakon što je u aprilu dostignuta

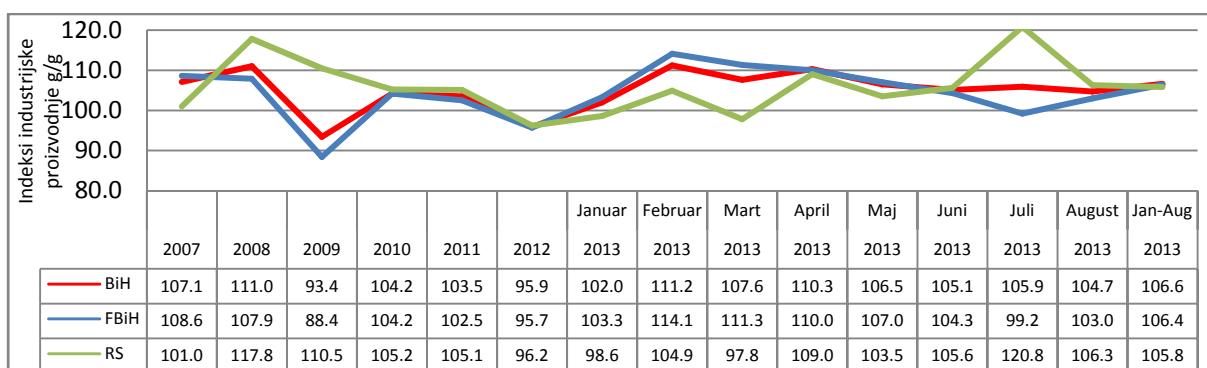
rekordna proizvodnja u posljednjih nekoliko godina, došlo je do tromjesečnog pada industrijske proizvodnje je u periodu maj-juli koji je zaustavljen tek u avgustu 2013 (rast od 1,5% u odnosu na juli). Ovo je dovelo do značajnog slabljenja industrijskog rasta na godišnjem nivou u julu (6% g/g) i posebno avgustu (4,7% g/g). Održavanje dosadašnjeg rasta u četvrtom tromjesečju bi moglo biti još izazovnije obzirom na znatno veću osnovicu od novembra 2012 kada je počeo industrijski oporavak. Polugodišnji rast građevinskih radova takođe usporava u prva dva mjeseca trećeg kvartala i to kao rezultat usporavanja rasta radova u FBiH uprkos smanjenju pada u RS. Nizak rast vrijednosti radova u avgustu od 6% (g/g) je bio važan faktor usporavanja polugodišnjeg građevinskog rasta (13,2%) u FBiH za više od jednog procentnog poena u naredna dva mjeseca. S druge strane, julskim rastom vrijednosti izvršenih radova u RS od 10,9% je polugodišnji pad od 3,4% u najvećoj mjeri snižen na 2,4% nakon osam mjeseci. Produbljavanje pada uvoza u periodu juli-avgust su najvjerojatnije bili posljedica slabe dimaće, ali i izvozne tražnje.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-august 2013. godine kalendarski prilagođen rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH iznosio je 6,6%¹ u odnosu na isti period prethodne godine.² Međutim potrebno je imati na umu da je ovaj rast ostvaren ponajviše zahvaljujući izrazito niskoj osnovici iz prethodne godine, te povoljnim vremenskim prilikama i blagom poboljšanju izvozne tražnje u 2013. godini. U proteklih 8 mjeseci najzačaniji doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje ostvaren je u prerađivačkoj industriji i sektoru za proizvodnju električne energije. Ako se posmatraju desezonirani podaci industrijske proizvodnje na mjesecnom nivou evidentno je ovaj rast ostvaren zahvaljujući pozitivnim dešavanjima u periodu januar-april 2013. godine. Nakon toga u periodu od maja do jula činilo se bh. industrijska proizvodnja polako gubi momentum sa početka godine, međutim prema podacima BHAS-a za avgust 2013. godine ovaj trend slabljenja je zaustavljen. Tako je desezonirani indeks obima ukupne industrijske proizvodnje u avgustu 2013. godine uvećan za 1,5% u odnosu na juli. Ključnu ulogu imao je sektor rудarstva koji u avgustu 2013. godine ostvario desezonirani rast proizvodnje od 9,4% u odnosu na juli.

Grafikon 1: Indeksi industrijske proizvodnje u BiH

Izvor: BHAS,FZZS FBiH,RZRS³

1.2. Tržište rada u BiH

Radna snaga u BiH se nastavila uvećavati zahvaljujući povećanju broja nezaposlenih lica. U avgustu 2013. godine registrovano je povećanje broja nezaposlenih lica od 1,8% g/g, a stopa nezaposlenosti je 44,6%.⁴ Broj zaposlenih lica u BiH u julu 2013. godine je smanjen za 0,5% g/g i iznosi 685,8 hiljada lica.⁵ Smanjenje broja zaposlenih je posljedica smanjenja broja zaposlenih u privatnom sektoru. Najviše otpuštenih lica je u oblastima građevinarstva, trgovine na veliko i malo, rudarstvu te poljoprivredi, lov i šumarstvu.

¹ Navedena stopa rasta industrijske proizvodnje je zvanični podatak BHAS-a, dok je DEP BiH za potrebe ove publikacije samo preuzeo ovaj pokazatelj iz zvaničnog saopštenja.

² BHAS, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juli 2013. godine-prethodni podaci“, 27.09.2013. godine.

³ U prikazanoj tabeli i grafikonu se nalaze godišnji kalendarski prilagođeni indeksi obima industrijske proizvodnje u BiH.

⁴ Podatak o stopi nezaposlenosti se odnosi na juli 2013. godine jer broj zaposlenih lica za avgust u periodu pripreme Informacije nije objavljen.

⁵ Broj zaposlenih lica u BiH za avgust nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

Plate u BiH se nisu bitno mijenjale u julu 2013. godine. Prosječna neto plata u BiH u posmatranom mjesecu je iznosila 830 KM i nominalno je veća je za 0,3% u odnosu na isti mjesec 2012. godine. Uzimajući u obzir rast cijena, prosječna neto plata u realnom smislu je smanjena za 0,5%. U oblasti privatnog sektora najveća smanjenja plata u posmatranom mjesecu su registrovana u djelatnostima hotelijerstva i ugostiteljstva, građevinarstva, stručnim, naučnim i tehničkim djelatnostima, te oblasti umjetnosti, zabave i rekreacije (poređenje sa istim mjesecom prethodne godine). S druge strane, u oblasti javnog sektora, niže plate su registrovane u javnoj upravi i obrazovanju. Prosječna penzija u BiH u avgustu 2013. godine je iznosila 334⁶ KM i niža je nominalno za 0,5% u odnosu na isti mjesec 2012. godine. Minimalne penzije u entitetima se nisu mijenjale i iznose 310,7 KM u FBiH i 160 KM u RS.

Tabela 1: Osnovni indikatori tržišta rada u BiH

	Broj zaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	687.710	0,1%
II 2013.	684.580	-0,1%
III 2013.	684.753	-0,3%
IV 2013.	684.656	-0,5%
V 2013.	685.294	-0,6%
VI 2013.	686.299	-0,6%
VII 2013.	685.773	-0,5%
I-VII 2013.	685.581	-0,4%
	Broj nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	554.640	2,5%
II 2013.	554.605	2,0%
III 2013.	553.580	2,0%
IV 2013.	549.519	1,7%
V 2013.	547.325	1,9%
VI 2013.	548.307	1,9%
VII 2013.	552.989	2,0%
VIII 2013.	555.820	1,8%
I-VIII 2013.	552.098	2,0%
	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	829	0,4%
II 2013.	815	-0,4%
III 2013.	819	-0,5%
IV 2013.	824	0,1%
V 2013.	832	-0,5%
VI 2013.	822	0,1%
VII 2013.	830	0,3%
I-VII 2013.	824	-0,1%
	Prosječna penzija u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	336	-1,7%
II 2013.	337	0,1%
III 2013.	337	0,1%
IV 2013.	336	0,0%
V 2013.	336	-0,1%
VI 2013.	336	-0,1%
VII 2013.	336	0,1%
VIII 2013.	334	-0,5%
I-VIII 2013.	336	-0,3%

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Entitetski zavodi za zapošljavanje i Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

⁶ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Indirektni porezi bilježe skroman neto prihoda od 2% (g/g) u prvih osam mjeseci 2013. godine i to nakon stagnacije bruto prihoda i snažnim porastom povrata sa JR UIO od 11,3% (g/g). Rast bruto prihoda je bio posljedica povećanja prihoda od PDV-a od 0,9%, te smanjenja prihoda od akciza (0,9%), carina i putarina. Smanjenje neto prihoda je dovelo do smanjenja ukupno alociranih sredstva različitim nivoima vlasti. Ovo je dodatno pogoršano snažnim porastom servisiranja vanjskog duga od 64,3% što je umanjilo preostala sredstva doznačena za budžetsku potrošnju od 6,6% (g/g).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (januar-avgust)

	miliona KM		rast (g/g) u %							
	2012	2013 jan-avg	2013				jun	jul		
			jan-avg	K1	K2					
Bruto prihodi	5.872,6	3.845,9	0,0	0,4	4,8	9,3	-4,2	-8,1		
PDV	4.036	2.652	0,9	2,2	2,3	0,0	2,5	-7,4		
Uvozni PDV	2.506	1.578	-3,3	-0,9	-2,6	-2,3	-2,7	-11,0		
Domaći PDV	1.482	1.042	7,9	7,0	10,7	1,5	13,1	-1,0		
Kamate, kazne i troškovi	48	32	0,6	-7,1	35,7	77,0	-34,5	-32,9		
Carine	229	135	-8,4	-2,3	-10,1	-11,0	-14,9	-11,9		
Akcize	1.304	858	-0,9	-3,9	14,1	37,5	-20,2	-14,0		
Uvozne akcize	851	582	1,8	-3,4	20,5	62,4	-25,1	-11,7		
Domaće akcize	453	276	-6,2	-4,8	0,1	-9,2	-11,2	-17,6		
Putarine	286	184	-2,3	-7,9	4,0	1,4	-5,3	-2,9		
Ostali prihodi	16	11	-1,0	4,4	-1,4	-2,5	-9,2	-4,3		
Neusklađeni prihodi	2	7	3,9							
Povrati	883,2	647,7	11,3	16,0	13,8	7,8	0,0	3,3		
Neto prihodi	4.989	3.198	-2,0	-2,6	3,3	9,5	-4,9	-10,0		
PDV	3.163	2.012	-2,1	-2,0	-0,9	-2,2	3,2	-10,1		
Carine	223	132	-8,3	-2,7	-9,5	-10,0	-14,4	-11,8		
Akcize	1.299	854	-0,9	-4,0	14,3	37,7	-20,4	-14,0		
Putarine	286	183	-2,6	-7,9	4,0	1,4	-5,3	-4,8		
Ostali prihodi	16	11	-1,0	4,4	-1,4	-2,5	-9,2	-4,3		
Neusklađeni prihodi	2	7	3,9							
Raspoloživo za raspodjelu	5.874,0	3.838,9	0,0	0,3	4,6	9,1	-4,7	-8,5		
Minimalne rezerve	896	659	11,5	16,1	12,7	11,7	3,2	3,9		
Budžeti	4.978	3.180	-2,1	-2,8	3,2	8,7	-6,1	-10,6		
Servisiranje vanjskog duga	462	338	64,3	76,7	68,6	130,3	77,4	-12,6		
FBiH	293	216	69,3	87,3	68,3	130,2	107,7	-7,3		
RS	169	122	56,2	60,3	69,4	131,0	39,5	-19,3		
BD	0	0	4,7	0,0	7,4	7,5				
Raspoređeno nakon servisiranja vanjskog duga	4.517	2.842	-6,6	-7,0	-4,1	-9,8	-8,3	-10,5		
Institucije BiH	750	496	-0,8	5,9	0,6	-17,2	-15,6	-4,0		
FBiH	2.370	1.495	-6,8	-9,9	-2,7	-6,3	-5,9	-10,6		
RS	1.249	757	-10,3	-9,5	-10,4	-14,0	-8,4	-13,5		
BD	148	94	-2,4	-4,4	3,6	14,2	-4,1	-11,7		

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Prema podacima entitetskih poreskih uprava, na nivou BiH je u prvih osam mjeseci 2013. ostvaren skroman godišnji rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa, taksi i sl od 1,1%. Pri tome je u FBiH zabilježen rast od 1,1%, te 1% u RS. Direktni porezi bilježe godišnji pad od 1,2% prije svega uslijed pada prihoda u FBiH. S druge strane, blagi rast doprinosa od 0,3%, te taksi i naknada od 8,7% je prije svega bio posljedica povećanja u FBiH.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl za period januar-avgust

Naziv prihoda	FBiH jan-avg		RS jan-avg		BiH				
	miliona KM 2012	2013	rast u %	miliona KM 2012	2013	rast u %	miliona KM 2012	2013	rast u %
Direktni porezi	369,2	346,6	-6,1	277,6	292,2	5,3	646,8	638,8	-1,2
Porez na dohodak	195,2	181,6	-7,0	170,0	169,9	-0,1	365,2	351,5	-3,8
Porez na dobit	111,0	109,1	-1,7	92,1	99,7	8,3	203,1	208,8	2,8
Porezi građana	62,2	55,1	-11,3	8,1	15,0	85,2	70,3	70,1	-0,2
Ostali porezi	0,8	0,8	-0,3	7,4	7,6	3,1	8,2	8,5	2,8
Ostale takse, kazne i naknade	265,8	301,4	13,4	199,7	204,6	2,4	465,4	506,0	8,7
Doprinosi	1.725,4	1.737,7	0,7	854,2	848,5	-0,7	2.579,5	2.586,2	0,3
PIO	954,8	956,1	0,1	454,9	459,8	1,1	1.409,7	1.415,8	0,4
Zdravstvo	692,6	702,6	1,4	337,9	328,6	-2,8	1.030,6	1.031,2	0,1
Nezaposleni	77,9	79,0	1,4	23,8	23,3	-2,1	101,7	102,3	0,6
Dječja zaštita			-	35,2	34,3	-2,6	35,2	34,3	-2,6
Zapošljavanje invalida			-	2,4	2,5	7,3	2,4	2,5	7,3
UKUPNO	2.360,4	2.385,7	1,1	1.331,4	1.345,2	1,0	3.691,8	3.731,0	1,1

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Za razliku od mjeseca jula kada je u BiH registrovan skroman rast cijena (g/g), u avgustu je registrovano smanjenje cijena od 0,2% g/g. Ukupna inflacija u BiH za period I-VIII 2013. godine iznosi 0,5%. Međugodišnje smanjenje opšteg nivoa cijena u avgustu je posljedica smanjenja cijena u kategorijama odjeće i obuće (12% g/g), transporta (2,1%) i zdravstva (1,6%). Sve ostale kategorije CPI indeksa su u posmatranom mjesecu zabilježile umjeren rast cijena izuzev kategorije alkohola i duvana (6,4%), zbog uvećanja akciza na duvanske proizvode s početka 2013. godine.

Tabela 4: Kretanje cijena odabranih kategorija u BiH – poređenje g/g (%)

	2013.								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	I-VIII
HRANA I BEZALKOHOLNA PIĆA	2,8	1,6	1,4	1,4	1,3	2,1	1,0	0,4	1,5
Stanovanje, vodosnabdijevanje, el. energija, plin i drugi energenti	1,5	1,2	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7	1,2	1,0
Transport	1,4	0,9	-0,9	-2,6	-2,4	-0,6	0,1	-2,1	-0,8
Alkohol i duvan	6,4	6,2	6,6	6,2	6,5	6,5	6,4	6,4	6,4
Inflacija u BiH	1,3	1,0	0,6	0,4	0,4	1,0	0,8	-0,2	0,5

Izvor: BHAS

3.2. Monetarni agregati

Nastavak rasta transakcijskog (M1) i kvazi novca (QM), odnosno depozita koji ulaze u njihov sastav, dovelo je do rasta ukupne novčane mase (M2). Novčana masa na kraju osmog mjeseca 2013. godine iznosila je 15,7 mlrd. KM⁷, a zabilježena stopa rasta g/g iznosila je 6,2%. Detaljan pregled iznosa monetarnih agregata i godišnje stope promjene dane su u tabeli ispod.

Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Pričuvni novac (M0)	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	3	4	5	6=4+5	7	8	9	10=7+8+9	11=6+10
01.2013.	5.726	2.337	3.736	6.073	2.667	1.081	5.038	8.787	14.860
02.2013.	5.750	2.358	3.722	6.080	2.681	1.071	5.030	8.782	14.863
03.2013.	5.641	2.403	3.839	6.242	2.716	1.062	5.107	8.884	15.127
04.2013.	5.720	2.424	3.837	6.261	2.755	1.047	5.100	8.901	15.162
05.2013.	5.759	2.408	3.864	6.272	2.807	1.071	5.081	8.959	15.231
06.2013.	5.762	2.441	3.817	6.259	2.777	1.157	5.043	8.976	15.235
07.2013.	5.992	2.502	3.951	6.453	2.762	1.116	5.040	8.918	15.371
08.2013.	6.254	2.551	4.131	6.682	2.810	1.111	5.083	9.003	15.685
Stope rasta g/g									
01.2013.	1,4%	1,7%	-1,8%	-0,5%	14,6%	0,0%	5,0%	7,0%	3,8%
02.2013.	3,9%	1,5%	0,0%	0,5%	12,9%	-4,3%	4,8%	5,9%	3,6%
03.2013.	3,3%	3,1%	2,5%	2,7%	14,2%	0,2%	6,5%	7,9%	5,7%
04.2013.	7,7%	2,6%	1,9%	2,1%	14,3%	1,3%	5,3%	7,4%	5,2%
05.2013.	12,9%	3,4%	2,2%	2,6%	15,0%	3,2%	4,1%	7,2%	5,3%
06.2013.	9,6%	3,6%	2,8%	3,1%	14,5%	6,1%	2,6%	6,5%	5,1%
07.2013.	13,8%	3,5%	1,7%	2,4%	16,4%	2,8%	2,9%	6,7%	4,9%
08.2013.	11,3%	5,0%	5,4%	5,2%	15,8%	3,5%	3,3%	7,0%	6,2%

Izvor: CBBiH

⁷ Stanje na kraju razdoblja.

3.3. Prosječna obvezna pričuva

Prosječne obvezne pričuve za osam mjeseci 2013. godine iznosile su 1,3 mlrd. KM i zabilježile su povećanje od 2,7% g/g. Prosječan saldo računa obveznih pričuva povećan je za 22,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine i iznosi 3,2 mlrd. KM. Stopa obvezne pričuve nije zabilježila promjene i iznosila je 8,5%, dok je implicitna stopa obvezne pričuve iznosila 21,1%.

Tabela 6: Prosječna obvezna pričuva (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Razlika	Stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
1	2	3	4	5=4-3	6	7
01.2013.	14.913,3	1.267,6	2.998,7	1.731,1	8,5%	20,1%
02.2013.	14.908,2	1.267,5	2.985,3	1.717,7	8,5%	20,0%
03.2013.	14.893,7	1.264,9	2.943,5	1.678,6	8,5%	19,8%
04.2013.	15.003,8	1.274,5	2.893,8	1.619,3	8,5%	19,3%
05.2013.	15.083,6	1.283,1	2.988,2	1.705,1	8,5%	19,8%
06.2013.	15.061,6	1.282,2	2.940,9	1.658,7	8,5%	19,5%
07.2013.	15.062,9	1.283,4	3.040,5	1.757,1	8,5%	20,2%
08.2013.	15.159,7	1.292,8	3.199,2	1.906,5	8,5%	21,1%
Stopa rasta g/g						
01.2013.	-1,2%	-1,6%	-1,0%	-0,4%	-	-
02.2013.	1,1%	0,6%	4,8%	8,1%	-	-
03.2013.	1,6%	1,2%	5,5%	9,0%	-	-
04.2013.	3,1%	2,7%	7,2%	11,0%	-	-
05.2013.	3,4%	3,2%	22,8%	43,3%	-	-
06.2013.	3,0%	2,9%	21,9%	42,1%	-	-
07.2013.	3,0%	3,0%	23,4%	44,2%	-	-
08.2013.	2,8%	2,7%	22,5%	41,0%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Bruto devizne pričuve za osam mjesecu 2013. godine iznosile su 6,8 mlrd. KM i zabilježile su povećanje od 9,6% g/g. Struktura deviznih pričuva nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec, pa tako investicije u vrijednosne papire imaju najveće učešće (67,4%), potom slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (28,7%), zlato (2,9%), inozemna valuta u rezervu CB BiH (1,0%) i specijalna prava vučenja.

Tabela 7: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u rezervu CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve	Neto devizne pričuve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva Centralne banke
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...7	10	11	12=10-11
01.2013.	230,6	4,4	38,9	1.707,4	0,0	4.347,5	6.328,7	6.327,6	5.850,4	477,1
02.2013.	226,5	2,1	56,4	1.772,8	0,0	4.319,4	6.377,1	6.375,7	5.876,1	499,7
03.2013.	234,2	2,1	74,9	2.253,6	0,0	3.765,7	6.330,6	6.329,4	5.811,8	517,6
04.2013.	211,4	5,5	99,4	2.313,7	0,0	3.748,2	6.378,1	6.376,4	5.885,6	490,7
05.2013.	201,1	3,5	86,2	1.773,7	0,0	4.332,3	6.396,9	6.395,7	5.937,8	457,9
06.2013.	177,0	79,3	50,0	1.735,8	0,0	4.420,4	6.462,5	6.461,4	6.061,5	399,9
07.2013.	186,9	5,4	93,2	1.748,3	0,0	4.550,0	6.583,8	6.581,7	6.151,0	430,7
08.2013.	198,0	3,0	67,0	1.958,7	0,0	4.596,3	6.823,0	6.821,4	6.400,6	420,8
Stopa rasta g/g										
01.2013.	-	22,2%	-14,7%	-61,1%	-	134,1%	0,5%	0,5%	1,2%	-8,0%
02.2013.	43,6%	75,0%	-32,9%	-50,3%	-	82,2%	3,2%	3,2%	3,8%	-2,5%
03.2013.	49,7%	75,0%	4,8%	-33,8%	-	51,8%	3,5%	3,5%	3,8%	0,9%
04.2013.	34,3%	96,4%	13,6%	-27,8%	-	51,2%	7,5%	7,5%	8,1%	0,9%
05.2013.	28,2%	600,0%	-9,0%	-40,8%	-	74,5%	11,7%	11,7%	13,4%	-6,7%
06.2013.	11,4%	15760,0%	-47,4%	-41,3%	-	65,3%	9,8%	9,8%	12,4%	-18,5%
07.2013.	13,3%	92,9%	33,3%	-34,2%	-	51,9%	11,8%	11,8%	14,3%	-15,2%
08.2013.	17,4%	650,0%	46,9%	-24,3%	-	34,3%	9,6%	9,6%	11,9%	-17,1%

Izvor: CB BiH

3.5 Depoziti

Ukupni depoziti na kraju promatranog razdoblja iznosili su 13,9 mlrd. KM i zabilježili su povećanje od 5,4% g/g. Već tradicionalno, najveći doprinos rastu ukupnih depozita dali su depoziti sektora stanovništva koji su prešli iznos od 8 mlrd. KM u promatranom razdoblju. Za razliku od prethodnog mjeseca kada su depoziti sektora nefinansijskih poduzeća bilježili stagnaciju g/g, za osam mjeseci 2013. godine bilježe povećanje od 4,3% g/g. Detaljan pregled iznosa i godišnjih stopa rasta depozita prema sektorima dan je u tabeli ispod.

Tabela 8: Kretanje depozita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinansijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali
2013.	01.	13.292,8	7.686,5	3.240,7	1.280,3	1.085,3
2013.	02.	13.272,8	7.799,8	3.173,7	1.219,1	1.080,2
2013.	03.	13.472,8	7.883,6	3.275,7	1.195,5	1.117,9
2013.	04.	13.440,3	7.924,6	3.312,2	1.143,1	1.060,3
2013.	05.	13.534,0	7.930,4	3.339,3	1.175,1	1.089,3
2013.	06.	13.474,5	7.931,1	3.321,2	1.126,2	1.095,9
2013.	07.	13.621,7	7.964,7	3.343,5	1.209,2	1.104,3
2013.	08.	13.861,2	8.015,2	3.492,8	1.211,0	1.142,2
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	2,9%	8,6%	-3,6%	-10,9%	4,1%
2013.	02.	2,9%	9,0%	-3,1%	-11,7%	-0,1%
2013.	03.	5,6%	9,8%	2,8%	-8,8%	3,3%
2013.	04.	4,7%	9,2%	2,1%	-10,0%	0,1%
2013.	05.	4,5%	8,8%	1,8%	-11,4%	2,4%
2013.	06.	3,9%	8,2%	1,5%	-14,6%	4,6%
2013.	07.	5,0%	8,3%	0,1%	-2,9%	7,5%
2013.	08.	5,4%	8,3%	4,3%	-9,2%	7,0%

Izvor: CBBiH

3.6 Krediti

Rast ukupnih kredita nastavio se usporavati, pa je tako na kraju promatranog razdoblja iznosio 1,8% g/g. Ukupni krediti iznosili su 16,2 mlrd. KM. Usporavanje rasta kredita plasiranih sektoru opće vlade koji su prethodne 2,5 godine bilježili snažan rast g/g, i slab godišnji rasta kredita plasiranih nefinansijskim poduzećima i stanovništvu doveli su do usporavanja rasta ukupnih kredita g/g. Detaljan pregled iznosa i godišnjih stopa rasta kredita prema sektorima dan je u tabeli ispod.

Tabela 9: Kretanje kredita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Krediti stanovništvu	Krediti nefinansijskim poduzećima	Krediti općoj vladu	Krediti ostalim sektorima
2013.	01.	15.863,8	6.750,6	8.189,3	834,9	89,0
2013.	02.	15.911,2	6.750,1	8.237,8	834,2	89,2
2013.	03.	16.013,6	6.787,5	8.284,8	835,7	105,8
2013.	04.	16.114,9	6.802,1	8.350,7	851,7	110,7
2013.	05.	16.165,6	6.834,4	8.372,3	844,6	114,4
2013.	06.	16.138,7	6.876,2	8.300,9	846,9	114,7
2013.	07.	16.129,3	6.921,8	8.266,7	834,0	106,7
2013.	08.	16.161,9	6.945,1	8.253,5	871,9	91,5
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	3,3%	0,9%	3,6%	23,2%	4,3%
2013.	02.	3,4%	1,4%	3,5%	22,0%	11,1%
2013.	03.	3,6%	1,5%	3,7%	23,2%	15,5%
2013.	04.	3,6%	1,4%	3,7%	23,9%	14,6%
2013.	05.	3,1%	1,1%	3,2%	22,5%	3,1%
2013.	06.	2,9%	1,3%	2,6%	22,5%	9,1%
2013.	07.	2,5%	1,8%	2,1%	12,9%	11,4%
2013.	08.	1,8%	2,1%	1,1%	6,5%	1,6%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu augustu 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 9,7 miliona KM što čini 49% od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE u mjesecu augustu bilježi pad od 57,6% odnosu na promet u istom mjesecu u 2012. godini.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu augustu 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 10,1 miliona KM što čini 51% od ukupnog prometa ostvarenog na BiH berzama. Promet na BLSE bilježi pad od 69,4%. Ukupan promet u mjesecu augustu na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od miliona 19,8 KM bilježi pad od 64,6% poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2012. godine.

Tabela 10: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Aug-11	28.588.752	7.513.468	36.102.220
Aug-12	22.923.751	32.995.046	55.918.797
Aug-13	9.711.026	10.100.558	19.811.584

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu augustu 2011,2012 i 2013. godine je iznosila:

Tabela 10: Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Aug-11	7.248.139.157,54	3.982.522.721,84	11.230.661.879,38
Aug-12	4.165.875.674,37	3.734.007.162,23	7.899.882.836,60
Aug-13	4.721.862.414,21	4.191.225.946,76	8.913.088.360,97

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu augustu 2013. godine sa vrijednostima u mjesecu augustu 2012. godine zabilježen je rast od 13,34%, dok kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu augustu 2013. godine bilježi rast od 12,24% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu augustu 2012. godine. Vrijednost ukupne kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u augustu 2013. godine bilježi rast od 12,8% u odnosu na vrijednosti u mjesecu augustu 2012. godine.

4. Vanjski sektor

U periodu januar - august 2013. godine izvoz je iznosio 5,5 milijardi KM, što je za 7,4% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 9,8 milijardi, što je za 2,1% manje nego u istom periodu prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 56,7%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit iznosio 4,2 milijarde KM i manji je za 12%.

Izvoz u zemlje EU je iznosio 4,1 milijardu KM, što je za 8,9% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 5,9 milijardi KM, što je za 2,5% manje nego u istom periodu prethodne godine. Izvoz u zemlje CEFTA je iznosio 855 miliona KM, što je za 3% manje nego u istom periodu 2012, dok je uvoz iznosio oko 1 milijardu KM, što je za 1,3% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim kategorijama proizvoda za period januar - august 2013. godine vidljivo je da su nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar – august 2013. godine uvezla **nafte i naftnih derivata** u iznosu od 1,4 milijarde KM u odnosu na isti period prethodne godine, ostvaren je pad uvoza ove vrste proizvoda za 7,7%. Nafta i naftni derivati i dalje imaju najveće učešće u ukupnom uvozu BiH.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvih osam mjeseci 2013. godine iznosio 1,1 milijardu KM. U odnosu na isti period prethodne godine, uvoz mašina nije bilježio promjene. Na drugoj strani, izvoz mašina je povećan za 6,5% u odnosu na prvih osam mjeseci prethodne godine i iznosi 558 miliona KM.

Značajan udio u strukturi bosanskohercegovačkog uvoza zauzimaju prehrambene prerađevine kojih je u periodu januar - august 2013. godine uvezeno u iznosu od 994,5 miliona KM, i u odnosu na isti period prethodne godine bilježe neznačajan rast od 0,8%.

BiH je sa inozemnih tržišta tokom prvih osam mjeseci 2013. godine uvezla hemijskih proizvoda u vrijednosti od oko 990 miliona KM i u poređenju sa prošlom godinom uvoz je manji za 2,5%, s druge strane ostvaren je izvoz u vrijednosti od 343 miliona KM i stopom pada izvoza od 1%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 883,5 miliona KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. Uvoz baznih metala u period januar – august 2013. godine u odnosu na isti period prethodne godine doživio je blagi rast od oko 1%. Na strani izvoza baznih metala situacija je nešto lošija, jer je u prvih osam mjeseci 2013. godine pad izvoza iznosio 6,9%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 1,2 milijarde KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer su oni i dalje najznačajniji izvozni potencijal BiH.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u periodu januar – august 2013. godini ostvarila je izvoz od oko 600 miliona KM. U odnosu na isti period prethodne godine izvoz namještaja doživio je rast od 11,4%. Međutim, bitno je spomenuti da industrija proizvodnje namještaja u BiH je u usponu i za očekivati je veći izvoz u narednom periodu, a samim time i korigovanje stope rasta izvoza s obzirom da namještaj ostvaruje značajan udio ukupnog izvoza BiH.

Tabela 11: Kretanja u vanjskoj trgovini

u 000 KM	Januar – August	Januar – August	Promjena 2013/2012
	2012	2013	
IZVOZ	5.197.264	5.580.376	7,4%
UVOZ	10.050.093	9.843.868	-2,1%
TRGOVINSKI DEFICIT	-4.852.829	-4.263.492	-12,1%

Izvor: BHAS

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa BiH je u prvom polugodištu 2013. iznosio 750 miliona KM, što predstavlja smanjenje od oko 40% u odnosu na isti period prethodne godine. Poboljšanje stanja u platnom bilansu u najvećoj mjeri je odraz smanjenja robnog deficitta za 10% a koje je nastalo kao posljedica rasta izvoza roba (10%) i pada uvoza roba (2%)⁸. Suficit u kategoriji usluga je stagnirao (1 milijarda KM).

U okviru kategorije – primarni dohodak, gdje su registrovane kompenzacije zaposlenim i investicioni dohodak, u prvih pola godine (2013.) je zabilježeno oko 162 miliona KM neto priliva što je skoro četiri puta više nego u istom periodu prethodne godine. Razlog je značajno umanjenje odliva iz stavke – dohodak od direktnih i ostalih investicija (-60%). Prihodovna stavka – kompenzacije zaposlenim ubrzava tempo smanjenja priliva u P1 2013. (-9%), dok je u P1 2012. pad iznosio tek 1%.

Naročito značajna kategorija u bh. platnom bilansu - sekundarni dohodak (gdje su uključeni novčani transferi vladi i ostali transferi) je u prvih pola godine registrovala oko 1,6 milijardi KM (smanjenje od 4% g/g), dok su samo personalni transferi iznosili 967 milion KM. Penzije iz inostranstva su iznosile 657 miliona KM.

Za razliku od prvog kvartala 2013. gdje se izvor finansiranja oslanjao na direktnе strane investicije (FDI), smanjenje gotovine i depozita, ali i smanjenje deviznih rezervi, u drugom kvartalu su dominirali FDI i inostrani zajmovi, i to zajmovi vladinom sektoru (MMF, EIB, EBRD), dok su zajmovi preduzećima značajno smanjeni. Obzirom na određeni napredak u pogledu fiskalne konsolidacije i implementacije strukturnih reformi doznačena je i četvrta tranša kredita po stand-by aranžmanu sa MMF-om u iznosu od oko 67 miliona KM. Ukupan spoljni dug vlade je na kraju juna 2013. iznosio 7,3 milijarde KM. Prema statistici platnog bilansa ukupan priliv od FDI u P1 2013. je iznosio 476,8 miliona KM.

⁸ Statistika trgovine robama u platnom bilansu registruje samo redovan izvoz i uvoz, dok se dorada i obrada robe za izvoz/uvoz registruje u okviru usluga.

Tabela 12: Platni bilans Bosne i Hercegovine

Period	2011 P1	2011 P2	2012 P1	2012 P2	2013 P1
1 - TEKUĆI RAČUN (A+B+C)	-1.037,0	-1.496,3	-1.202,6	-1.286,9	-750,0
1.A.a Roba - saldo	-3.811,5	-4.534,6	-3.975,0	-4.470,1	-3.577,1
1.A.b. Usluge- saldo	997,7	1.097,8	1.021,3	1.103,3	1.023,4
1.B Primarni dohodak - saldo	102,3	112,6	35,1	203,8	162,5
1.C Sekundarni dohodak - saldo	1.674,5	1.827,9	1.715,9	1.876,1	1.641,2
2 - KAPITALNI RAČUN	175,3	180,1	138,0	160,9	113,7
3 - FINANSIJSKI RAČUN (A+B+C+D)	-945,4	-1.114,2	-950,7	-934,4	-535,4
3.A Direktne investicije	-256,4	-413,1	-224,1	-310,3	-476,8
3.B Portfolio investicije	95,6	-49,9	37,9	-20,2	71,3
3.C Ostale investicije	-442,2	-960,6	-220,1	-1.221,0	-202,3
3.D Rezervna aktiva	-342,4	309,3	-544,5	617,1	72,4
4 - NETO GREŠKE I PROPUSTI	-83,8	202,1	113,9	191,6	100,9

Izvor: Centralna banka BiH

5. Strane direktne investicije

Prema revidiranim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH strana ulaganja u drugom kvartalu 2013. godine su iznosila 63,45 miliona KM odnosno ulaganja u prvome polugodištu su iznosila 132,92 miliona KM što predstavlja smanjenje ulaganja za oko 56,32% u odnosu na ulaganja u prvom polugodištu prošle godine godine.

Ulaganja po kvartalima u 2011., 2012. i 2013. godini iznose:

Tabela 13: Strane direktne investicije po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4
2011	93,1	99,5	107,8	128
2012	-4,98	309,27	78,96	47,14
2013	69,47	63,45		

Prema podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa najveća ulaganja u prvom polugodištu 2013.godine su bila elektroenergetski sektor i to u „ETF Rudnik i termoelektrana Stanari“ d.o.o. Stanari u iznosu 73,22 miliona KM, „Comsar energy RS“ u ukupnom iznosu od 9,55 miliona KM te ulaganje u firmu „Aneks“ d.o.o. u iznosu 10,1 miliona KM. Značajna su ulaganja u „Agraminvest“d.o.o. u iznosu od 8,95 miliona KM i „Al Jazeera Network“ u iznosu od 6,11 miliona KM. Za ovaj period je još interesantno je da je „NLB Leasing“ je imala ulaganje 18,58 miliona KM ali u istome periodu i povlačenje kapitala od 14,56 miliona KM tako da je ukupno ulaganje iznosi 4,02 miliona KM. Pored ovoga povlačenja kapitala značajno je i povlačenje kapitala od strane ulagača iz firme „Mlijekoprodukt“ d.o.o. Kozarska Dubica u iznosu od 14,5 miliona KM.

Ulaganje u mjesecu julu iznosi 16 miliona KM a najveći iznos se odnosi na ulaganje firme "Interenergo" d.o.o. Ljubljana u iznosu od 9,78 miliona KM. Ulaganje u mjesecu augustu je iznosilo 5,77 miliona KM a najveća ulaganja su od strane „AbbVie Investments“ S.a.r.l Luksemburg 1,67 miliona KM i „Metalurško kemična industrija Cinkarna“ d.d. Celje u iznosu od 1,12 miliona KM.

Nakon rasprave na sjednici, Vijeće ministara je usvojilo sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Iz svega navedenog u Informaciji, a posebno na osnovu ostalih raspoloživih podataka, može se zaključiti da su kretanja u bh. ekonomiji u prvih osam mjeseci 2013. godine bila znatno pozitivnija u odnosu na prethodnu godinu, ali da je zbog trendova koji ukazuju na slab ekonomski rast u okruženju karakterisan padom nekih od važnijih bh. izvoznih tržišta u drugom polugodištu tekuće godine potrebno poduzeti mjere i aktivnosti koje će poboljšati stanje u ekonomiji BiH.
2. Vijeće ministara će poduzeti sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti na promociji i privlačenju investicija, podršci izvozu, zapošljavanju radi poboljšanja stanja u gospodarstvu u BiH.
3. Vijeće ministara je primilo Informaciju k znanju.